

Teatr faoliyatining tarbiyaviy imkoniyatlari keng. Unda ishtirok etib, bolalar tasvirlar, ranglar, tovushlar orqali atrofdagi dunyo bilan har xil rang-barangligi bilan tanishadilar va mohirlik bilan qo'yilgan savollar ularni o'ylashga, tahlil qilishga, xulosa va umumlashtirishga majbur qiladi. Nutqni takomillashtirish aqliy rivojlanish bilan chambarchas bog'liq. Qahramonlar replikalarining ifodaliligi, o'z bayonotlari ustida ishlash jarayonida bolaning so'z boyligi sezilmas darajada faollashadi, nutqning tovush madaniyati va uning intonatsion tuzilishi yaxshilanadi. Aytishimiz mumkinki, teatr faoliyati bolaning his-tuyg'ularini, chuqur his-tuyg'ularini va kashfiyotlarini rivojlantirish manbai, uni ma'naviy qadriyatlar bilan tanishtiradi. Ammo teatr faoliyati bolaning hissiy sohasini rivojlantirishi, uni qahramonlarga hamdard bo'lishiga, o'ynalayotgan voqealarga hamdard bo'lishga majburlashi mumkin emas.

Badiiy dizaynda, eng muhimi, bolalar teatr faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarida farq qiluvchi teatr o'yinlarining ko'plab turlari mavjud. Ba'zilarida bolalar spektaklni o'zlari, san'atkor sifatida taqdim etadilar. Boshqalarida esa bolalar rejissyor o'yinidagidek harakat qiladilar: adabiy asarni sahnalashtiradilar, uning qahramonlari o'yinchoqlar yordamida tasvirlanadi, o'z rollarini ovoza qiladi.

Teatr o'yinlarida bolalar ijodiyotining har xil turlari rivojlanadi: san'at va nutq, musiqa va o'yinlar, raqs, sahna, qo'shiq. Tajribali tarbiyachi bilan bolalar adabiy asarni nafaqat rollarni ijro etuvchi "rassom" sifatida, balki spektaklni loyihalashtiruvchi "rassom" sifatida, ovoz jo'rligini ta'minlovchi "musiqachi" sifatida ham badiiy tasvirlashga intiladi. Bunday faoliyatning har bir turi bolaning individual xususiyatlarini, qobiliyatini ochib berishga, iste'dodni rivojlantirishga, bolalarni o'ziga jalb qilishga yordam beradi.

Dramatizatsiya o'yini yoki teatrlashtirilgan o'yin bolaga juda muhim vazifalarni qo'yadi. Bolalar tarbiyachining ozgina yordami bilan o'zlarini o'yin guruhlariga bo'lishlari, nima o'ynashini kelishib olishlari, asosiy tayyorgarlik harakatlarini aniqlashlari va amalga oshirishlari kerak (kerakli atributlarni, liboslarni, dekoratsiyani tanlash, sahnani loyihalash, rollar ijrochilari va boshlovchini tanlang, bir necha marta sinov o'yinini o'tkazing); tomoshabinlarni taklif qilish va ularga spektaklni ko'rsatish. Shu bilan birga, rol ijrochilarining nutqi va pantomimik harakatlari yetarlicha ifodali bo'lishi kerak (tushunarli, intonatsion jihatdan rang-barang, hissiy rang-barang, maqsadli, obrazli haqiqat). Shunday qilib, teatrlashtirilgan o'yinni tashkil etish jarayonida bolalar tashkilotchilik qobiliyatlari va qobiliyatlarini rivojlantiradilar, aloqa shakllari, turlari va vositalarini takomillashtirish, bolalarning bir-biri bilan bevosita munosabatlarini rivojlantiradilar va amalga oshiradilar, muloqot ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Maktabgacha yoshda birinchi marta atrofdagi odamlardan o'ziga nisbatan yaxshi munosabatda bo'lish zarurati, ular tomonidan tushunilishi va qabul qilinishi istagi namoyon bo'ladi. O'yindagi bolalar bir-biriga qarashadi, bir-birlarini baholaydilar va bunday baholashlarga qarab, o'zaro hamdardlik ko'rsatadilar yoki ko'rsatmaydilar. Ular o'yinda kashf etgan shaxsiy xususiyatlar shakllanadigan munosabatlarni belgilaydi. O'yinda belgilangan qoidalarga rioya qilmaydigan, muloqotda salbiy xarakterli xususiyatlarni namoyish etadigan bolalar bilan tengdoshlari

shug'ullanishdan bosh tortishadi. Shaxs ongi, motivatsion asosda qurilgan muloqotda paydo bo'ladi. O'yin va unga tayyorgarlik jarayonida bolalar o'rtasida hamkorlik munosabatlari, o'zaro yordam, mehnat taqsimoti va hamkorlik, bir-biriga g'amxo'rlik va e'tibor rivojlanadi. Bunday o'yinlarda bolalar ma'lumotni idrok etish va uzatishni o'rganadilar, suhbatdoshlarning, tomoshabinlarning reaksiyalariga e'tibor berishadi va ularni o'z harakatlarida hisobga olishadi. Bu, ayniqsa, o'zini tezda yo'naltira olish, spektakl paytida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan qiyin vaziyatda o'zini tuta bilish uchun juda muhimdir, masalan: ishtirokchilardan biri o'z so'zlarini unutdi, tartibni aralashtirib yubordi va hokazo. Shuning uchun ishtirokchi bolalar o'rtasidagi o'zaro tushunish va o'yin jarayonida va unga tayyorgarlik ko'rish jarayonida shakllanadigan o'zaro yordam juda muhimdir. Bunday o'yinlarni tashkil etish va o'tkazishda tarbiyachining roli juda katta. Bu bolalar oldiga yetarlicha aniq vazifalar qo'yish va tashabbusni bolalarga sezilmas tarzda o'tkazish, ularning birgalikdagi faoliyatini mohirona tashkil etish va uni to'g'ri yo'naltirishdan iborat; tashkiliy rejani ham, har bir bolaga shaxsan tegishli masalalarni ham (uning his-tuyg'ulari, tajribalari, sodir bo'layotgan voqealarga munosabati) e'tiborsiz qoldirmang; bolalar duch keladigan qiyinchiliklarni bartaraf etishda tarbiyachining har bir bolaga individual yondashishi juda muhimdir. Shunday qilib, o'yin shunday faoliyat maktabi bo'lishi kerak, unda zaruratning bo'ysunishi tashqaridan yuklanganidek emas, balki bolaning o'z tashabbusiga mos keladigan tarzda sahnalashtirilishi kerak. Psixologik tuzilishda teatr o'yinlari kelajakdagi jiddiy faoliyatning prototipidir.

L. G. Vygotskiy ta'kidlaganidek, bolaning o'zi tomonidan amalga oshirilgan harakatga asoslangan drammatizatsiya badiiy ijodni shaxsiy tajriba bilan eng yaqin, samarali va bevosita bog'laydi. Teatr faoliyati nutqni rivojlantirishga yordam beradi .

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR;

1. Maktabgacha pedagogika F.R. Qodirova, Sh. Q. Toshpo'latova, N.M. Kayumova, M. N. A'zamova "Tafakkur" Nashriyoti Toshkent – 2019
2. Vygotskiy L.S. Bolalar psixologiyasining savollari. 1997 yil
3. Zaporozhets A.V. Maktabgacha yoshdagi bola tomonidan ertakni idrok etish psixologiyasi. Maktabgacha ta'lim 1998 yil 9-son.
4. Petrova T. I., Sergeeva E. L., Petrova E. S. Bolalar bog'chasida teatr faoliyati. Moskva, 2000 yi
5. Antipina A.E. Bolalar bog'chasida teatr faoliyati. - M., 2006 yil.

TURPNING INSON SALOMATLIGIGA FOYDALI TOMONLARI

Karimova Intizor Ruzmetovna

Xajibayeva Nodira Xasanovna

Urganch Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat salomatligi texnikumi o'qituvchilari

Annotatsiya: *Ushbu maqolada turni istemol qilish shakllari, o'z navbatida uni yetishtirish, undan sharbat tayyorlash va uning shifobaxshligini saqlash usullari haqida ma'lumot berilgan. Bundan tashqari turning inson salomatligiga foydali tomonlariga to'xtalib o'tilgan.*

Kalit so'zlar: *turp, shifobaxsh, meva, kuz, vitamin, sharbat.*

ПОЛЬЗА РЕДИСКИ ДЛЯ ЗДОРОВЬЯ ЧЕЛОВЕКА.

Каримова Интизор Рузметовна

Хаджибаева Нодира Хасановна

Именем Ургенча Абу Али ибн Сины

Преподаватели техникума общественного здравоохранения

Аннотация: *В данной статье представлена информация о формах потребления вида, в свою очередь, о способах его выращивания, приготовления из него сока и сохранения его целебных свойств. Кроме того, обсуждались полезные аспекты вида для здоровья человека.*

Ключевые слова: *редька лекарственная, плоды, осень, витамин, сок.*

BENEFITS OF RADISH FOR HUMAN HEALTH

Karimova Intizor Ruzmetovna

Khajibayeva Nodira Khasanovna

In the name of Urganch Abu Ali ibn Sina

Teachers of the technical school of public health

Abstract: *This article provides information on the forms of consumption of the species, in turn, the methods of growing it, making juice from it, and preserving its healing properties. In addition, the beneficial aspects of the species for human health were discussed.*

Key words: *radish, medicinal, fruit, autumn, vitamin, juice.*